

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ„ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЉЕТИЋ

О МАЋЕДОНИЈИ

I.

О македонском питању данас је излишно спорити се, пошто је оно питање нашег државног интегритета. Али ће ипак бити од интереса ако, у три броја, додесемо занимљиву преписку између наших објективних и заслепљених непријатеља о том питању.

Поводом Штокхолмске конференције, где су бугарски социјалисти изнели циљеве рата њихове државе, тражећи целу Македонију, један добар део моравске долине, Добруцу и заједничку границу са Аустро-Угарском дуж Дунава, немачки социјалистички посланик г. Херман Вендел, објавио је у „Форверцу“ од 2. јула ове год. један чланак, у коме скреће пажњу на сулуде претензије Бугара и позива их да се споразумеју са Србима у питању Македоније, чије становништво „и ако чисто словенско, специфично није ни потпуно српско ни чисто бугарско.“ Овим је чланком г. Вендел, који изгледа да је казао истину, изазвао праву буру у штампи централних сила; немачки га листови нападају што је нанео уштрба вишим интересима германске нације борећи се отворено против њених савезника, а бугарски му листови приписују незнање и пристрасност. Г. Ризов, дипломатски представник бугарски у Берлину, није изостао из ове полемике: он је послао редакцији „Форверца“ једно дугачко писмо у коме је узалуд покушао да побије Венделове аргументе. У одговор на ово писмо бугарског дипломате, немачки је социјалиста објавио у истом листу, у броју од 13. јула један други чланак, из кога доносимо ове одломке.

„Оно што је Ризов казао, то су увенули и изанђали разлози бугарске широке пропаганде, преко којих сваки, који добро познаје питање, прелази са осмехом сажаљења. Да би одагнао брзо једну погрешку г. Ризова, ја ћу констатовати: да сам био у Македонији више

пута; да познајем историју те земље и литературу која се на њу односи и да, сем тога, знам довољно југословенске језике. И ако г. Ризов неће да ме сматра као човека „интелигентног и часног“ што се изводи из његових речи, ја бих се могао задовољити тиме што је моја тема боља него његова.

Истина је, да би каква лајка био утучен када би му званични представник бугарских интереса у Немачкој изручио разметљиво више од 20 ауторитативних имена који су се тобож изјаснили у корист неоспорног бугарског карактера Македоније. Морамо рећи да ово тврђење није у потпуној сагласности са једним великим бројем цитираних имена. Тако Шафарик признаје да се у Македонији говори један дијалекат сасвим различан од онога што се говори у Дунавској Бугарској. Нидерле констатовао је да језик македонских Словена представља »прелазни дијалекат између српског језика и правог бугарског језика«; Кондаков доказао је чак да су сви културни словенски споменици у Македонији, сем минималног изузетка, српског порекла. Али чак кад би смо хтели признати Ризовљеву вредност свих имена која он цитира, он сам из основа смањује вредност њихових сведоци, признајући да је најмлађе дело ових тек од 1877. г. То је било 1877. а ми се данас налазимо у 1917. Пре 40, 50, 60 година Балкан а нарочито део турског Балкана био је географски а поглавито етнографски, непозната земља и све ово што је унето у књиге или у карте у погледу бугаризма или србизма македонског становништва — непознато. Има међутим и у овом времену резултата које су добили непристрасни испитивачи и не може да издржи критику новијих студија.

Велика идеја прогрес-

са прокрчила је пут, чак и у етнографској и лингвистичкој области. Док Будуен де Куртене у своме „Кратком прегледу словенских језика“ још 1884. године брани мишљење да између Пољака и Руса, Срба и Бугара, Пољака и Словака, Пољака и Чеха нема прелазног дијалекта, слависта Јагић доказао је 1890. године да такви дијалекти постоје, утврдивши на првом месту да сви југословенски дијалекти, од Истре до Црнога Мора, представљају један једини ланац, састављен од делова који се међу собом додирују. »Тако, вели он, македонски дијалекат представља прелаз српско-хрватског језика у бугарски«.

ЗВЕЗДИЦЕ

Један од најраскалашенијих варијетета изгорео је. Остао је само један део, налик на штапу, и ту сам јуче видео неколико привезаних магараца.

И, да видите, призор не изненађује: магарци су ту и раније били!..

Гаргантуа

НА АЛПИМА

Рим, 24. авг.

Агенција Стефани јавља: Акција италијанских трупа на Јулијанским Алпима задивљава. И поред највећих теренских тешкоћа, наши алпинци стално разбијају непријатеља смелим препадима. Ми идемо напред и поред упорног непријатељског отпора. Према саслушању заробљеника, наша артиљерија наноси стравне губитке непријатељској позадини. Они причају, да је аустројска виша команда била потпуно изненађена нашом офанзивом на целом фронту.

НА ЛАЖНЕ ДЕМАНТЕ

„Журнал де Женев“ објавио је један телеграм из Беча, датиран 19 августа, у коме се демантује саопштење председника српске владе, о одвођењу у маси жена и деце из Србије. Према овом телеграму, одведени су, и то у врло малом броју, само она деца и жене, који су добровољно хтели да прате своје кућне старешине.

Привод стање ствари је овакво: Жене и деца српска интернирани су у заробљеничким логорима у Ашаху, Браунау, Нежидеру, Наф-

међеру, Хајрихсгерину и Цегледу, где их има на стотине. Према једном податку из аустројског Црвеног Крста, од 28. октобра прошле године, у Браунау је интернирано више од 1.000 деце српске.

Аустријанци су стално одбијали да саопште тачне листе жена и деце интерниране. То најјасније сведочи, да је број њихов велики, а да Аустријанци ово не смеју да признају пред цивилизованим светом. (Пресбиоро)

ДНЕВНА ПОЛИТИКА

Солун, 24. августа.

У Мађарској је криза решена стереотипно: нема нових људи, нема нових програма. На место грофа Бестерхазија дошао је Александар Бекерле, који је једном, у сличној кризи, дошао за председника владе и, премда је био човек без политичког ауторитета, успео је да му у влади буду и Кошут и граф Андраши и граф Апоњи. То је било 1906. и он је остао на влади три године. Мађарска независна странка живо је била истакла питање о општем праву гласа и о царинској граници са Аустријом, али се тој ларми лако доскочило у Бечу: дата је влада независној странци под чиновником Векерлом и та влада је усвојила

програм за борбу против општег права гласа. — То је довело до расцепа независне странке са Јустом на челу.

ПРЕД НЕСРЕЋОМ

Берн, 24 августа

„Франкфуртер Цајтунг“ пише о сумаренском рату: Фон Капеле нам је обећао да ћемо се сумаренским ратом приближити миру. А ево већ од фебруара сумаренски рат је појачан у највећим размерама а ништа нам још не наглашава свршетак рата. Напротив Сједињене Државе нанеле су тежак ударац нашем плану. Ми морамо тражити друге планове да скоро дођемо до краја рата; иначе нас очекује катастрофа.

Трагедија Румуније

Говорило се, да Румунија не може избећи судбину која је снашла Србију

међу Петрограда и Одесе. Петроград је пружао три непријатности: удаљен је, општру климу и треће, опасност да се Руси не приберу кад виде да им је престоница у опасности. Зато је Хинденбург изабрао за своју мету Одесу, која му је могла обезбедити успех: потпуно освојење Румуније и, што би осигурало Немачкој излаз на море, освојење лепе Молдавије, а нарочито Бесарабије, најбогатије, најплодније земље у Европи, а можда и на свету.

Уочи конференције у Штокхолму, уочи нових предлога за мир, уочи закључења новог ратног зајма — потребни су били Немачкој нови успеси на бојном пољу. И пошто Хинденбург није био у стању да бере ни најмање лаворике на западу, он се онда спремно, потпомогнут од Лењина и Зиновјева, да бере жалосну лаворину на источном фронту. Имао је само да бира из-

Већ више од месец дана како пруски, баварски, саксонски, мађарски, бугарски и турски легиони без озмора огорчено нападају на Суситу, Касину, Путну, Серет, Окно, на фронту од 300 километара. И свуда их румунске трупе, потпомогнуте јаким руским трупама, дочекују са удвојеном снагом и нападају стару молдавску земљу својом јуначком крвљу.

Немачки извештаји свакога дана јављају о очајном отпору ових трупа, као и о страховитим нападима, који оне врше по пет, шест, десет и дванаест пута у току једног дана.

Повлачење руских дивизија из Галиције и Буковине, које су оперисале на десном крилу молдавских руско-румунских трупа, довело је у опасност ове трупе да буду опколене, и тако буду принуђене на повлачење. Ово повлачење почиње јавије да се одржава. Погледа чак да се почиње развијати повољно, у првој моћним непријатељским снагама. Руско-румунске трупе у своје повлачењу задају својим гоњоцима страшне ударе и причињавају тешке губитке. Чак из последњих извештаја који стижу са тога фронта, назире се могућност да немачка офанзива буде заустављена, и да се таласи варварске бујнице разбију о храбре груди наших савезника.

Иначе румунски војници бране своју отаџбину, како додикује јунацима. Код нас се о њима мало зна, па се можда о тој војсци, у своје време, и није мислило много добро. У ствари то је војска сељака, која по саставу и по квалитету личи на српску и бугарску војску. То су добри војници, стрпљиви, упорни, издржљиви и врло скромни. Њу је створио покојни краљ Карол I, који је од војске, која је имала свега 45.000 војника, после мобилизациону способност сумирије на 600.000 људи.

Румунски војник, сељак по праву, заслужује свако поштовање. Изглед му је равнодушан али му је у ствари дух жив и увек будна памет. За њега се због тога говорило да је подмукао, али је та дефиниција врло неправедна. А у колико се она јавља, она долази због негових економске потчињености, у којој је увек живео. И ако је по праву неспешан, он је и уметник и песник. Као и наш војник и он има прича, балада, народних раскодија, које изненађују дубином, меланхолијом, инспирацијом.

Не може се судити о политици његових управљача у разним временима, али је румунски сељак, по својој вредности заслужио бољу судбину.

БОМБАРДОВАЊЕ ПУЉА

Цирих, 24 августа
Бомбардовање Пуља од стране италијанских авиона било је најстрашније, што се може замислити. Више од 40 авиона бомбардовали су флоту у пристаништу. Према последњим вестима из Беча погођен је бомбама један велики дредгот и два торпедера. Један велики депо муниције бачен је у ваздух. Има много жртава у околним касарнама. И поред

врло живе ватре топова против авиона италијански авиони вратили су се неповређени у своју базу.

ЗЛИ ЗНАЦИ

Цирих, 24. авг.
„Минхенер Најесте Нахрихтен“ јављају да тифусна грозница прави пустош у немачкој војсци.
Исти лист каже да је у Минхену дошло до крваве туче између официра и војника минхенског гарнизона. Више официра на месту је убијено.

ТАЈНИ ХОДНИЦИ

Атина, 23 августа
„Патрис“ саопштава још једно писмо чиновника Дамуриса о начину како се одржавала телеграфска веза између Атине, Берлина и Софије.

У јулу 1916, према једној хитној депеши дирекције Поште и Телеграфа, подигнута је најжурније телеграфска линија кроз Епир, која је везивала Клисуру и Хани Бабу са Бератом, у коме су били Аустријанци. Овим путем пролазили су сваког дана дугачки шифровани телеграми, сваки од по 700 до 1000 речи, за Софију, Берлин, Беч и Цариград, а под надзором директора Атинске централе Лаутариса и инспектора у Јањини Економопулоса.

Али кад су Италијани у октобру 1916 напредовали у Епиру, управа Поште и Телеграфа послала је Економопулосу „најхитније“ наређење, у коме се препоручује да се учини што треба, те да се ова тајна линија прикрије, ради чега се ставља на расположење читава једна чета.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМЈУНИКЕ

У Шампањи Французи су извршили са успехом изненадни напад северно-источно од Тетона и Кобили заробљенике. На обалама Мезе јака артиљеријска активност преко ноћ.

Оборено је шест немачких авиона а 5 их је тешко повређено и пало у њихове линије. Наши авијатичари бомбардовали су више станица, аеродрома, депоа муниције, касарне у Пару и фабрике у Хангдангу.

ЕНГЛЕСКИ КОМЈУНИКЕ

Непријатељска артиљерија била је активна у близини Ланса. Активност артиљерије и даље траје на фронту код Ипра.

Велика артиљеријска активност. Оборено је пет непријатељских авиона а... приморано да се спусти.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМЈУНИКЕ

Непријатељ је пешадијом напао наше положаје од Кастањевице до мора. Срећа је била променљива али су наше трупе одбиле напад.

Прва депеша, која је прошла овом линијом, износила је 400 речи. Потписан је Шенк, а адресована је на „спољне послове Берлин“.

Поред тога, постојала је у овом циљу и нарочита пошта, која је откривена после једне депеше за „групу Макензен“.

Цакови и пагети експедовани су директно из Атине инспектору Економопулосу. Телеграфисти Фафутис и Паназашириу преносили су их преко Корче до првих предстража немачко-бугарских, где су их предавали једном бугарском официру. Цакови који долази из Бугарске транспортовани су преко Патраса, да би се избегла савезничка контрола.

РАД АВИЈАТИКЕ

Лондон, 24 августа
Дописник „Тајмса“ са италијанског фронта телеграфиче: Не може бити никакве сумње о надмоћности италијанске авијатике на целом фронту. Авиона „капрони“ сваког дана лете над непријатељским ланијама и са мале висине туку непријатеља у рововима. Непријатељски авиони избегавају и у току последње недеље изгубили су више од 40 авиона.

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Гим. — Влада има аутентичне податке, према којима велики број Италијана, који се налазе у аустријском ропству, умире од туберкулозе због оскудице у храни, због тешкога рада и свирепог поступања.

Рим. — „Коријере дела Сера“ јавља, да ће се ускоро сазвати у Паризу нова савезничка конференција, на којој ће се третирати важна питања.

Непријатељ је имао мали успех између коте 146 и железничког тунела код Локавице. Ми смо се тренутно повукли али смо после подне енергичним противнападом повратили своју линију и заробили 402 војника са 14 официра. — У битки је учествовао 261 наш авион.

ДОГАЂАЈИ

МОЈСИЈЕВЦИМА

Извештавају се сви наши Мојсијевци, да је врејска Нова Година (Рошашана) почиње 3. у подне и траје закључно до 5. септембра у 8 сати увече; а Дан Праштања (Јом Кипур) почиње у подне 13. септембра и траје закључно до 14. у 8 сати увече.

ДА СЕ ЈАВИ

В. Живковић, поштар пошта О. Г., моли да му се јави Божа Батављевић учитељ, обвезник.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ПЕТРОГРАД. — Грофица Пањин наименована је за државног подсекретара у министарству просвете.

РИМ. Један швајцарски телеграм „Агенцији дела Потиције“ каже, да су приликом поласка једне турске дивизије у Аустрију, избили велики нереди у Цариграду. Одлазак ових трупа одложен је.

ЛОНДОН. — Конгрес Уније Рада, који је одржан у Блэкпулу, решио је са 3 милиона гласова против 91.000 да се конференција у Штокхолму одложи за доцније, кад дође до спопазума између савезничких радничких организација.

ЛОНДОН. — Специјални дописник „Дејли Мела“ са британског фронта пише: „Од кад је престао велики напад у Фландрији Немци су били приморани, да шаљу на одмор дивизију по дивизију, због великих губитака које су претрпеле. Било је више случајева, да се цела једна дивизија морала послати у позадину после неколико дана борбе“.

АМСТЕРДАМ. — „Белгисх Дагблад“ сазнаје да су дошла у Бриџ немачка појачања, у којима су младићи од 18 година.

РИМ. „Борнале д'Италија“, говорећи о одговору Сједињених Држава на Папино ноту, пише: главни циљ савезника јесте, да добију стварну гаранцију, да се у будућности не могу догодити нова насртања и они сматрају, да ће најбоља гаранција бити то, што ће се Немци ослободити својих досадашњих влада. — То је Вилзон показао у својој ноти Бенедикту XV.

ПЕТРОГРАД. — Министар спољних послова Терешченко послао је руском амбасадору у Вашингтон овакав телеграм: „Државна конференција у Москви, сазнавши на последњој седници за телеграм председника Вилзона, изразила му је своју захвалност и показала своја осећања према америчкој демократији једнодушним и одушевљеним овацијама. Исто тако поздрављено је и уверење у заједничку победу савезника, у име правде и слободе. Ова осећања дели цео руски народ.“

ПЕТРОГРАД. — Генерал Куропаткин изложио је у једном говору опасне последице од евентуалне немачке победе. Он позива све грађане а нарочито војску да учини све напоре да до тога не дође. У говору се изјаснио за демократију.

ЛОНДОН. — Из Амстердама јављају да немачка штампа не само тврди да је Рига немачка варош већ

да она треба и да припадне Немачкој. — Енглеска штампа подсмева се овим немачким претензијама и не придаје јој велику важност.

ПЕТРОГРАД. — На трећој седници Московског Конгреса странке деснице изјавиле су, да се њихове групе придружују изјави г. Родзјанка, да је данашњи циљ Русије, да се руска земља спасе од инвазије, да се поправи дисциплина у војсци, да се појача углед шефова и да се да могућности генералисиму, да без резерве врши своју власт.

ПАРИЗ. — Коментаристи руски коминике француски листови кажу, да прекидак Немца преко Двине представља опасност али се у исти мах и надају, да ће руска војска моћи да сузбије непријатеља и да спаше Ливонију. Париски листови не верују, да се немачки планови могу остварити пошто је за ову годину и сувише доцкан да се може извршити операција тако широким размера. Немци чине овај нови напад, да би утицали на Франце и максималисте у Петрограду, надајући се да ће појачати њихову агитацију.

ЦИРИХ. — Јављају из Берлина, да су се четири главне странке у Рајхстагу, национални либерали, центар, прогресисте и социјалистичка већина сложиле да заједничком резолуцијом траже од комисије Рајхстага, да се одмах укине политичка цензура. Шајдеман ће, у име социјалистичке већине, тржити да се одмах укине опсадна стања.

ПАРИЗ. — Председник владе г. Рибо почео је преговоре са разним парламентарним личностима у намери да изврши извесне промене у кабинету. Ови преговори неће се објавити пре него што г. Рибо дође до дефинитивног резултата.

ЛОНДОН. — Из Хага јављају, да су немачка влада и главни командант војске изразили своје жаљење због инцидента од 5. августа, кад су немачки авијатичари бомбардовали холандску варош Зорикзе и острво Герце. Немачка влада изјавила је том приликом, да су авијатичари, летећи изнад облака, мислили да су над морем.

МАЛИ ОГЛАСИ

Стовариште српских књига, речника и граинтика српске књижевне М. РИСТИВОЈЕВИЋА, налази се преко пута железничке станице. 1

ХОТЕЛ „АЛЕКСАНДРИЈА“ налази се у непосредној близини хотела „Телеграф“ и једини је, који је у том крају остао после пожара. Српска кујна, собе на расположењу. Препоручује Атанас Атанасијевић, хотелијер. 7-8